

Andra omtentamen i DATABASER

Svar:

Obs! Lärare-version, med lösningar

DAG: lö, 22 aug 1998   **TID:** kl. 8.45 – 12.45   **SAL:** VV 11

Ansvarig: Martin Weichert
Förfrågningar: Martin Weichert, tel. 772 10 68
Resultat: anslås den 12 sep 1998
Poängantal: sammanlagt maximalt 60 poäng.
Betygsgränser: CTH: 3:a 24 p., 4:a 36 p., 5:a 48 p.
GU: Godkänd 28 p., Väl godkänd 48 p.
Doktorander: Godkänd 28 p.
Hjälpmedel: *Appendix B Syntax* ur referensmanualen för *Oracle SQL*
samt *SQL*Plus Quick Reference*.

Observera:

- Skriv tydligt och disponera pappret på ett lämpligt sätt.
- Börja varje uppgift på nytt blad. Skriv endast på en sida av pappret.
- Alla svar skall väl motiveras!
- Ange på tentan om du går på GU eller CTH. För CTH ange även vilken linje du går!

Lycka till!

Uppgift 1. (a) Ange tre orsaker hur felaktigheter i en databas kan uppstå. Till varje av dem, ange en lämplig metod som används som åtgärd mot dessa.

Svar:

- Redundans, motsägande data på olika ställen → Normaliseringar
- Nonsens-data, t ex "31 juni" → typvillkor, undertypvillkor, inklusionsvillkor
- Tomma referenser → referensvillkor
- Ofullständiga ändringar → transaktionskonceptet
- Datorkrasch → loggfil, återställningsmetoder (fördröjd/omedelbar ändring)
- Parallellism, flera användare samtidigt → läsning (2-fas-, konservativ, strikt, ...), serialiserbarhet
- Obehörigt tillträde → säkerhetsmekanismer ("discretionary", "mandatory")

– 3p.

(b) Vad är skillnaden mellan SQL-satserna `drop table ANSTÄLLDA` och `delete from ANSTÄLLDA`?

Svar: `delete` tömmer (rensar) tabellen *ANSTÄLLDA*, d v s tar bort hela **innehållet** ur tabellen, men lämnar kvar tabellstrukturen (namn och typer på fält, nyckel-, referens- och andra villkor). Med `drop` tas bort även allt information om tabellstrukturen. – 1p.

4 poäng.

Uppgift 2. Givet är tabellerna $r(\underline{A}, B)$ och $s(\underline{B}, \underline{C}, A)$ med följande innehåll:

r :

<u>A</u>	B
a_1	b_1
a_2	b_2

s :

<u>B</u>	<u>C</u>	A
b_2	c_1	a_2
b_3	c_2	a_1
b_2	c_2	a_2

Beräkna resultatet på följande relationsalgebra-uttryck. I denna uppgift antar vi att det är NAMN som gäller när vi identifierar kolumnerna. **Obs!** Beakta att det alltid är **mängder** det handlar om!

- (a) $\sigma_{C=c_2}(s)$
 (b) $\pi_{AB}(s) - r$
 (c) $r \times \pi_C(s)$

Svar: $\sigma_{C=c_2}(s)$

B	C	A
b_3	c_2	a_1
b_2	c_2	a_2

 $\pi_{AB}(s) - r$

A	B
a_1	b_3

 $r \times \pi_C(s)$

A	B	C
a_1	b_1	c_1
a_1	b_1	c_2
a_2	b_2	c_1
a_2	b_2	c_2

Poängavdrag om det finns dubletter.

– (a) 1p. – (b) 2p. – (c) 2p.

5 poäng.

Uppgift 3. Låt $r(A, B, C, D)$ vara tabellen med följande innehåll:

r :

A	B	C	D
a	b	c	d
a	b	c'	d
a'	b'	c	d
a'	b'	c''	d
a	b'	c	d'
a	b'	c''	d'

Vilka av de följande funktionella beroenden och flervärdeberoenden uppfyller r , vilka inte?

(a) $A \rightarrow D$	(d) $B \twoheadrightarrow C$
(b) $B \rightarrow D$	(e) $B \twoheadrightarrow D$
(c) $AB \rightarrow D$	

Svar:

(a) $A \rightarrow D$ nej - 1p.	(d) $B \twoheadrightarrow C$ ja - 1p.
(b) $B \rightarrow D$ nej - 1p.	(e) $B \twoheadrightarrow D$ nej - 1p.
(c) $AB \rightarrow D$ ja - 1p.	

5 poäng.

Uppgift 4. En cykelaffär vill hålla reda på sina varor och använder en databas med följande tabeller:

- $CYKEL(\underline{MODELL}, TYP, PRIS)$
En lista över alla cykelmodeller.
- $TILLBEHÖR(\underline{DEL\_NR}, BESKRIVNING, TILLVERKARE, PRIS)$
En lista över tillbehördelar, med ett unikt DEL_NR för varje tillbehördel.
- $INGÅR(\underline{MODELL}, \underline{DEL\_NR}, ANTAL)$
Lista över alla tillbehördelar som ingår i någon cykelmodell. $MODELL$ är referens till $CYKEL$, DEL_NR är referens till $TILLBEHÖR$. $ANTAL$ anger hur många exemplar av denna tillbehördel ingår i en cykel av denna modell.
- $SÅLDA(\underline{MODELL}, \underline{ÅR}, \underline{MÅNAD}, ANTAL)$
En lista över hur många exemplar av varje modell som såldes i $MÅNAD$ i $ÅR$. $MODELL$ är referens till $CYKEL$.

Skriv SQL-satser för följande uppgifter:

- (a) Lista (utan dubletter) modell och pris på alla cyklar där någon tillbehördel kostar mer än 1000 kronor.

Svar:

Med samkörning:

```
select distinct C.MODELL, C.PRIS
  from CYKEL C, INGÅR I, TILLBEHÖR T
 where C.MODELL = I.MODELL and I.DEL_NR = T.DEL_NR
       and T.PRIS > 1000;
```

Obs – inga samkörningsvillkor får glömmas!

Eller nästlat:

```

select distinct MODELL, PRIS
  from CYKEL
 where MODELL in (select MODELL
                  from INGÅR
                  where DEL_NR in (select DEL_NR
                                   from TILLBEHÖR
                                   where T.PRIS > 1000));

```

– 2p.

- (b) Lista (utan dubletter) modell och pris på alla cyklar där alla tillbehördelar kostar högst 1000 kronor.

Svar:

Enklast:

```

select distinct MODELL, PRIS
  from CYKEL
 where MODELL not in ( svar från uppgift (a) );

```

Eller nästlat:

```

select distinct MODELL, PRIS
  from CYKEL
 where MODELL not in (select MODELL
                      from INGÅR
                      where DEL_NR in (select DEL_NR
                                       from TILLBEHÖR
                                       where T.PRIS > 1000));

```

Eller:

```

select distinct MODELL, PRIS
  from CYKEL C
 where 1000 >= all (select PRIS
                   from TILLBEHÖR T, INGÅR I
                   where T.DEL_NR = I.DEL_NR
                   and MODELL = C.MODELL);

```

– 2p.

- (c) Ange månad och år då mest cyklar såldes.

Svar:

```

create view MÅNADSANTAL as
select MÅNAD, ÅR, sum(ANTAL) as TOTAL
  from SÅLDA
 group by MÅNAD,ÅR;

select MÅNAD, ÅR
  from MÅNADSANTAL
 where TOTAL = ( select max(TOTAL) from MÅNADSANTAL );

```

– 2p.

- (d) Ta bort ur tillbehörslistan alla delar som inte förekommer i någon cykel i databasen.

Svar:

```
delete from TILLBEHÖR
  where DEL_NR not in (select DEL_NR from INGÅR);
```

– 2p.

8 poäng.

Uppgift 5. Betrakta relationen $r(\text{Projekt}, \text{Artikel}, \text{Leverantör})$ med funktionella beroenden

1. $\text{Leverantör} \rightarrow \text{Artikel}$
2. $\text{Projekt}, \text{Artikel} \rightarrow \text{Leverantör}$

Beroendena skall alltså uttrycka att:

1. Varje *Leverantör* levererar bara **en** viss *Artikel*.
2. Inom varje *Projekt* beställs samma *Artikel* alltid av samma *Leverantör*.

Ett *Projekt* kan alltså beställa olika *Artiklar* (givetvis av olika *Leverantör*).

- (a) Bestäm alla nycklar till relationen r .

Svar: $\{P, A\}$ och $\{P, L\}$. – 2p.

- (b) Uppfyller r Boyce-Codd-normalformen? Motivera!

Svar: Nej. Beroendet 1. $L \rightarrow A$ bryter mot BCNF, eftersom (L) inte är någon (över)nyckel. – 1p.

- (c) Uppfyller r tredje normalformen? Motivera!

Svar: Ja. Beroendet 1. $L \rightarrow A$ uppfyller 3NF, eftersom A är ett nyckelattribut (ingår i nyckeln $\{P, A\}$).

(Beroendet 2. $PA \rightarrow L$ uppfyller 3NF eftersom det redan uppfyller det starkare BCNF.)
– 1p.

- (d) Om vi delar upp relationen r för att uppfylla en bättre (d.v.s. strängare) normalform, vilka delrelationer får vi? Vad förlorar vi? Vilka felaktiga data är möjliga att mata in i tabellen utan att det förhindras av nycklar och referenser? (Med “felaktiga data” avses data som bryter mot något av de givna funktionella beroendena; inte data som är felaktiga på något annat sätt.)

Svar: Vi delar upp med beroendet 1. $L \rightarrow A$, och vi får relationer $r_1(\underline{L}, A)$ och $r_2(P, \underline{L})$. Vi förlorar beroendet 2. $PA \rightarrow L$. Felaktiga data kan matas in som bryter mot beroendet 2., d.v.s. samma projekt som har två olika leverantör för samma artikel. – 3p.

- (e) Om vi **inte** delar upp relationen r , vilka felaktiga data är då möjliga att mata in i tabellen?

Svar: Felaktiga data kan matas in som bryter mot beroendet 1. $L \rightarrow A$, d.v.s. samma leverantör levererar olika artikel. – 1p.

8 poäng.

Uppgift 6. Två transaktioner $T1$ och $T2$ skall utföra följande operationer i en databas:

$T1$: läs A , sen skriv dess värde till B

$T2$: läs B , sen skriv dess värde till A

A har värdet 50 i början, och B har värdet 100.

När de två transaktionerna genomförs blir deras operationer sammanflätade i följande operationsföljd:

```
T1: begin
T1: read A
T2: begin
T2: read B
T2: write A
T1: write B
```

(a) Vad är effekten av denna operationsföljd? Är den serialiserbar? Visa varför!

Svar: Nej, den är **icke** serialiserbar, eftersom det finns krockande operationer som kräver olika logisk följd. $T1$: `read A` kommer före $T2$: `write A` och kräver "T1 före T2", medan $T2$: `read B` kommer före $T1$: `write B` och kräver "T2 före T1". Vi får en cirkel $T1 \rightarrow T2 \rightarrow T1$ i serialiserbarhetsgraf. Effekten är att värdena på A och B byter plats. – **2p.**

(b) Vad händer om vi använder 2-fas-låsning? Visa väntegrafen!

Svar: Deadlock. Mera precist:

$T1$ börjar, låser A , läser A . $T2$ börjar, låser B , läser B ; vill låsa A som är låst av $T1$, $\rightarrow$ måste vänta, $\rightarrow$ pil $T2 \rightarrow T1$ i väntegrafen. $T1$ vill låsa B som är låst av $T2$, $\rightarrow$ måste vänta, $\rightarrow$ pil $T1 \rightarrow T2$ i väntegrafen; $\rightarrow$ cirkel! = deadlock! – **2p.**

(c) Vad händer om vi använder konservativ 2-fas-låsning? Vilken effekt har transaktionerna?

Svar: $T1$ börjar, låser A och B , läser A . $T2$ vill börja och låsa både A och B men kan inte, $\rightarrow$ måste vänta. $T1$ jobbar färdig, sen också $T2$.

Logisk följd: $T1 \rightarrow T2$; effekt: $A = B = 50$. – **2p.**

6 poäng.

Uppgift 7. En biograf vill hålla reda på sina filmvisningar med hjälp av en databas. Följande informationer skall finnas med:

- Varje **film** har en titel. Vi antar att olika filmer inte kan ha samma titel. En film kan ha ett obegränsat antal utmärkelser (Oscar, ...).
- I en film kan en eller flera (eller ibland inga) **skådespelare** medverka. En skådespelare måste vara med i någon film för att upptas i databasen.
- Biografen har flera **sal**. Varje sal har ett nummer och en storlek (antal platser).
- Varje sal har flera **stolar**, som är numrerade. Samma stolnummer kan användas i olika salar. För varje stol skall dess läge lagras.
- Biografen har förstås flera filmvisningar. Varje **visning** gäller en viss film i en viss sal och vid en viss tid. Tiden anges som datum och klockslag.

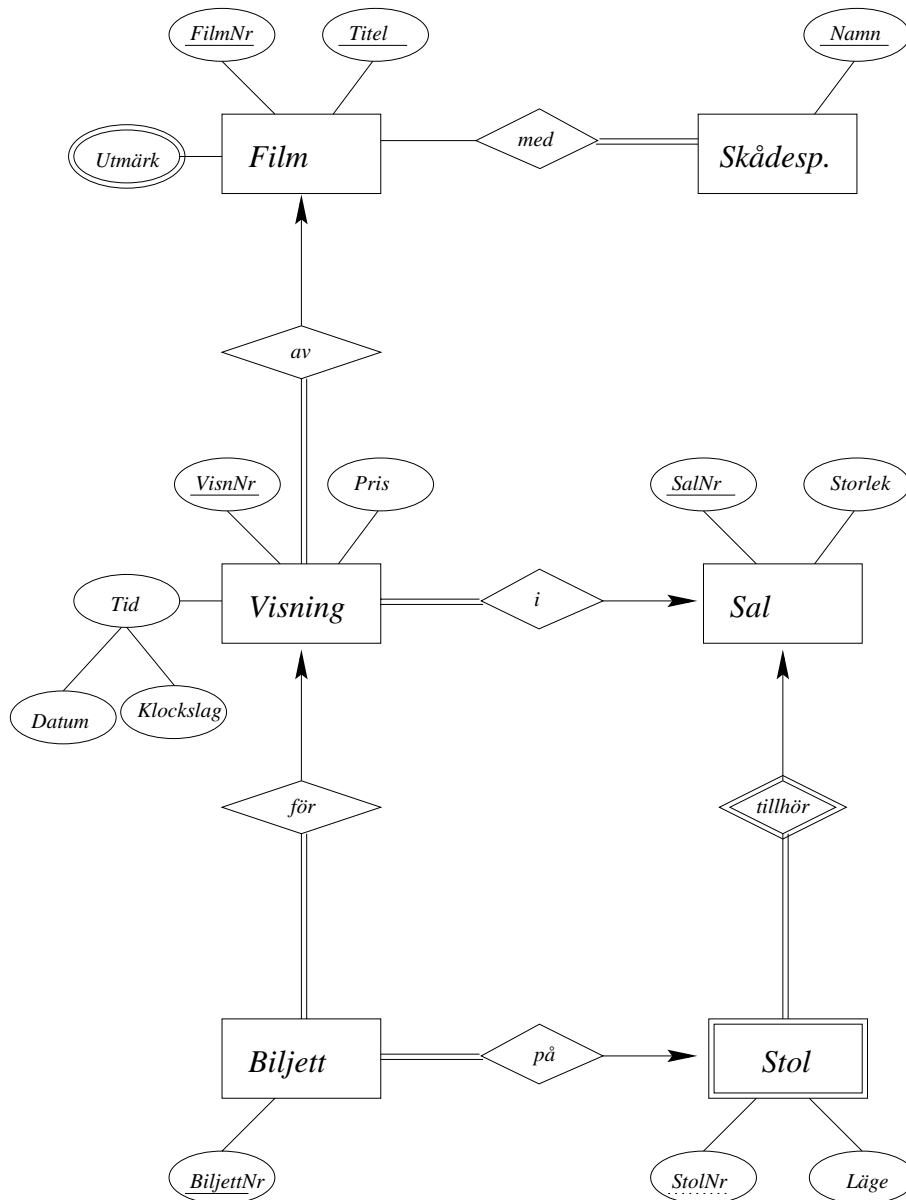
- Varje **biljett** har ett unikt biljettnummer och anger vilken visning och vilken stol den gäller.
- Priset på en filmvisning kan vara olika för samma film beroende på sal och tid. Det är dock alltid samma på pris på alla stolar i samma sal.

Om det känns nödvändigt eller lämpligt kan även egna nya nyckelattribut (löpande nummer eller dyl.) införas.

(a) Rita ett ER-diagram som motsvarar ovanstående beskrivning.

Svar: Varje punkt i följande lista, om det är rätt använt, räknas som **1p**.

- entiteter (rektanglar)
- attribut (ovaler)
- samband (rutor)
- unika attribut = nyckelattribut (attributnamn understruket)
- sammansatta attribut (ovaler på oval)
- flervärde-attribut (dubbeloval)
- ett härlett attribut (punkterad oval) (finns ej här)
- ett "måste"-samband (dubbelstreck)
- attribut på ett samband (oval på ruta) (finns ej här)
- 1:1-samband (två pilhuvuden) (finns ej här)
- 1:N-samband (ett pilhuvud; måste vara åt rätt håll!)
- M:N-samband (inget pilhuvud)
- svag entitet (dubbel rektangel) med partiell nyckel (punkterad understruket) och identifierande samband (dubbelruta; måste vara 1:N) till identifierande ägare. – (Ger **2p**. om allt är rätt!)

Obs! *Skådespelare* behöver inte vara en egen entitet – det kan istället vara ett flervärdesattribut såsom *Utmärkelser*.

– 12p.

- (b) Översätt ditt ER-diagram till relationsmodellen: Ange vilka relationer som finns, vilka attribut de har, vilka nycklar och vilka referenser relationerna emellan som gäller. (De som inte klarar föregående uppgift kan börja direkt med denna.)

Svar:

film(*FilmNr*, *Titel*)

utmärk(*FilmNr*, *Utmärkelse*)

utmärk.FilmNr → *film*

medverkar(*FilmNr*, *Skådespelare*)

medverkar.FilmNr → *film*

visning(*VisnNr*, *FilmNr*, *Datum*, *Klockslag*, *SalNr*, *Pris*)

visning.FilmNr → *film*
visning.SalNr → *sal*
biljett(BiljettNr, VisnNr, SalNr, StolNr)
biljett.VisnNr → *visning*
biljett.(SalNr,StolNr) → *stol*
stol(SalNr, StolNr, Läge)
stol.SalNr → *sal*
sal(SalNr, Storlek)
– **12p.**

24 poäng.